

ANALÝZA KVALITY PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA V KRAJINÁCH V4

ANALYSIS OF THE QUALITY OF BUSINESS ENVIRONMENT IN THE COUNTRIES OF V4

Viera Ivanková – Roman Novotný

ABSTRACT

A favorable business environment is a key factor in increasing economic performance and improving the condition of countries. The article is primarily focused on the development of indicators closely related to the assessment of conditions in the business environment. For this reason, the main objective of the present article is to confront the quality of the business environment of the Visegrad countries based on three selected indicators (GCI, EFI and DBI) in the set period from 2006 to 2017. These indicators were subjected to an analysis of their development in the set time scale and at the same time, their mutual confrontation was carried out. As the results of the analysis show, indexes have a significant role in assessing the countries' competitiveness, economic freedom and conditions of business environment.

KEY WORDS

Business environment. GCI. EFI. DBI. Visegrad Group

JEL classification: F00, O57.

ABSTRAKT

Priaznivé podnikateľské prostredie je kľúčovým faktorom pre zvyšovanie ekonomickej výkonnosti a zlepšovanie kondície krajín. Článok sa primárne venuje skúmaniu vývoja indikátorov úzko súvisiacich s hodnotením podmienok pre podnikateľskú činnosť. Aj z tohto dôvodu hlavným cieľom predkladaného článku je konfrontovať kvalitu podnikateľského prostredia krajín Vyšehradskej štvorky na základe troch vybraných indikátorov (GCI, EFI a DBI) v nastavenom období od roku 2006 do roku 2017. Tieto indikátory boli podrobené analýze ich vývoja v nastavenej časovej škále a zároveň bola uskutočnená ich vzájomná konfrontácia. Ako uvádzajú výsledky

analýzy, indexy majú významný význam pri hodnotení postavenia krajín v oblasti konkurencieschopnosti, ekonomickej slobody a jednoduchosti podnikania.

KLÚČOVÉ SLOVÁ

Podnikateľské prostredie. GCI. EFI. DBI. Vyšehradská skupina.

ÚVOD

V súčasnej dobe, kedy je odborná, ale aj všeobecná pozornosť zameraná na rast výkonnosti krajín, sa čoraz viac skloňuje podnikateľské prostredie ako jeden z hlavných faktorov rastu ekonomiky. K meraniu tohto faktora bolo zostavených viacero indikátorov, z ktorých môžeme spomenúť index globálnej konkurencieschopnosti Svetového ekonomického fóra, index opisujúci jednoduchosť podnikania v krajine patriaci pod inštitúciu Svetovej banky, ale aj index ekonomickej slobody z dielne Heritage Foundation. Spoločnou črtou spomenutých ukazovateľov je, že vo svojej podstate dokážu merať podnikateľské prostredie, aj keď sú založené na odlišnej metodike. V tomto kontexte môžeme konštatovať ich úzku prepojenosť s výkonnosťou krajiny.

Odborná verejnosť sa mnohokrát venuje týmto indikátorom individuálne, alebo v spojitosti s hrubým domácom produktom (Kotulič et al. 2015). Easton, Walker (1997) a Heckelman (2000) uskutočnili výskum s cieľom identifikovať existenciu a silu vzťahu medzi ekonomickou slobodou a niektorými ekonomickými charakteristikami, najčastejšie tempom rastu ekonomiky. Hlavným záverom štúdie publikovanej dvojicou autorov - De Haan a Sturm (2000) je, že väčšia hospodárska sloboda podporuje hospodársky rast. Úroveň ekonomickej slobody však nesúvisí s rastom. Compton et al. (2011) zistili významný pozitívny vzťah medzi hospodárskou slobodou a hospodárskym rastom. Avšak nie všetky zložky hospodárskej slobody ovplyvňujú rast rovnako. Autori tiež potvrdili vzťah medzi hospodárskym rastom a ekonomickou slobodou a prevažná časť výskumníkov súhlasí s tým, že ekonomická sloboda môže priniesť pozitíva v oblasti hospodárskeho rastu krajiny. Hussain a Haque (2016) uvádzajú, že výskumníci sa domnievajú, že dve krajiny, ktoré majú rovnaké dotácie zdrojov, však budú prosperovať rôznorodo, ak sú nehospodárske determinanty podnikania odlišné. Krajina s priaznivejším prostredím pre podnikanie bude rásť rýchlejšie ako tá, ktorá má menej priaznivé prostredie pre podnikanie.

V súvislosti s indexom globálnej konkurencieschopnosti (GCI) môžeme spomenúť niekoľko významných štúdií. Pobodnik et al. (2012) analyzovali konkurencieschopnosť a bohatstvo krajiny na základe indexu vnímania korupcie (CPI) a indexu globálnej konkurencieschopnosti. Bartalášová (2015) skúmala význam globálneho indexu konkurencieschopnosti jednotlivých krajín V4 v

porovnaní s EÚ. Gonos a Timková (2017), ale aj Ivanová a Masárová (2018) sa vo svojich štúdiách venovali porovnávaniu dosahovaných hodnôt GCI a HDP v rámci krajín V4. Štúdia od Buchera (2018) odhaľuje vysokú koreláciu medzi ratingom krajiny pre index globálnej konkurencieschopnosti a indexom ľudského rozvoja, hrubým domácim produktom na obyvateľa, úrovňou rodovej nerovnosti a konkurencieschopnosťou cestovného a turistického priemyslu. Štúdia od Kordalskej a Olczyka (2016) testuje vzťah medzi GCI a mierou ekonomického rastu pomocou panelovej analýzy Grangerovej kauzality založenej na ročných údajoch pre 114 krajín rozdelených do piatich skupín podľa kritérií príjmov a pokrývajúcich obdobie rokov 2006 - 2014. Autori potvrdzujú silnú jednosmernú kauzalitu medzi analyzovanými krajinami, a teda rast HDP má vplyv na globálnu konkurencieschopnosť.

V článku sme sa rozhodli analyzovať a vzájomne porovnať vývoj indexov GCI a EFI v rámci krajín Vyšehradskej štvorky a následne vykonať komparáciu s ich umiestnením v ratingu, ktorý hodnotí jednoduchosť podnikania v danej krajine.

Global competitiveness index (GCI)

Svetové ekonomické fórum - „The World Economic Forum“ (WEF) sa zaoberá štúdiom konkurencieschopnosti krajín viac než tri desaťročia. Od roku 1979 každoročne vydáva Správu o globálnej konkurencieschopnosti „Global Competitiveness Report“, ktorá hodnotí faktory trvalého ekonomického rastu a dlhodobej prosperity jednotlivých krajín svetovej ekonomiky (Gordíaková 2011). K hodnoteniu konkurencieschopnosti ekonomík využíva Globálny index konkurencieschopnosti „Global Competitiveness Index“ (GCI). GCI definuje konkurencieschopnosť ako súbor inštitúcií, politik a faktorov, ktoré určujú úroveň produktivity krajiny. Zahŕňa inštitúcie, infraštruktúru, vzdelávanie, zdravie, inovácie a efektívnosť tovarov, pracovných a finančných trhov, predstavuje tak kvalitatívny obraz hospodárskeho a podnikateľského prostredia každej krajiny.

Tento index hodnotí konkurencieschopnosť ekonomiky na základe troch subindexov (základné požiadavky, stimulatory efektívnosti a faktory inovácií a sofistikovanosti). Tieto subindexy obsahujú piliere, na základe ktorých sú jednotlivé ekonomiky hodnotené. 12 pilierov konkurencieschopnosti je zoskupených do 3 faktorových skupín, ktoré zahŕňajú 111 zložiek. Pilieri sú merané prostredníctvom dosiahnutého skóre v intervale od 0 do 7, komponenty v intervale od 0 do 100. Index vymedzuje 5 zón podľa úrovne dosiahnutého indexu (WEF 2013): veľmi vysoký indikátor (5,45 - 7,00), vysoký indikátor (4,51 - 5,44), stredný indikátor (3,51 - 4,50), slabý indikátor (3,01 - 3,50), veľmi slabý indikátor (0 - 3).

Je dôležité si uvedomiť, že týchto dvanásť pilierov nepôsobí na konkurencieschopnosť nezávisle, ale vzájomne sa dopĺňajú. Slabý výsledok v jednom pilieri má často negatívny dopad na iné oblasti. Napríklad vzdelaná a trénovaná pracovná sila a dostatočné financie sú základným predpokladom pre využívanie nových technológií. Nové technológie prispievajú k tvorbe nových inovácií na trhu výrobkov a služieb. Hoci sú všetky piliere agregované do jedného indexu, každý pilier je meraný oddelene (Schwab 2011).

Index of economic freedom (EFI)

Ekonomická sloboda prináša väčšiu prosperitu. Index hospodárskej slobody dokumentuje pozitívny vzťah medzi ekonomickou slobodou a rôznymi sociálnymi a hospodárskymi cieľmi. Ideály hospodárskej slobody sú silne spojené so zdravšou spoločnosťou, čistejším prostredím, bohatstvom na obyvateľa, ľudským rozvojom, demokraciou a odstraňovaním chudoby. Podľa Heritage Foundation (2018) tento index meria ekonomickú slobodu založenú na 12 kvantitatívnych a kvalitatívnych faktoroch zoskupených do štyroch širokých kategórií alebo pilierov hospodárskej slobody:

- Právny štát (majetkové práva, integrita štátu, súdna účinnosť),
- Rozsah vlády (vládne výdavky, daňové zaťaženie, fiškálne zdravie),
- Regulačná účinnosť (sloboda podnikania, sloboda práce, menová sloboda),
- Otvorené trhy (sloboda obchodu, sloboda investícií, finančná sloboda).

Každá z dvanástich hospodárskych slobôd v rámci týchto kategórií sa klasifikuje na stupnici od 0 do 100. Celkové skóre krajiny sa odvodzuje spriemerovaním týchto dvanástich hospodárskych slobôd a každá z nich má rovnakú váhu. Ich cieľom je získať informácie, ktoré umožňujú porovnávať úroveň ekonomickej slobody v krajinách a porovnávať ročné zmeny a trendy.

Ease of doing business index (DBI)

Index vyjadrujúci jednoduchosť podnikania vytvorila Svetová banka. Jeho podstatou je hodnotenie jednotlivých krajín z pohľadu podnikania v danej krajine, pričom sa zameriava na priaznivé podmienky podnikania, regulácie v podnikaní, vlastnícke práva, atraktivitu zo strany zahraničných investorov a konkurencieschopnosť (Haidar 2012).

Svetová banka každoročne porovnáva v prieskume Doing Business (DB) reguláciu podnikateľského prostredia vo svetových ekonomikách. Výsledné hodnotenie krajiny sa stanoví na základe ukazovateľov počas rôznych fáz životného cyklu malých a stredných podnikov: od založenia spoločnosti cez získanie stavebného povolenia, bankových úverov, až po vymáhanie

zmlúv a ukončenie podnikania. Cieľom je poskytnúť objektívny základ pre pochopenie a zlepšenie právneho prostredia na podnikanie. Navyše sa prieskum DB snaží poukázať na špecifikáciu predpisov alebo regulačných postupov, ktoré môžu byť vhodné na uskutočnenie reforiem. Výhodou prieskumu DB je dobrá porovnateľnosť medzi krajinami, pretože väčšina vstupných dát sú údaje získané aplikáciou konkrétnych prípadových štúdií. Prieskum však neskúma ďalšie podstatné faktory vplývajúce na podnikanie (napr. veľkosť trhu, kvalitu ľudského kapitálu, infraštruktúru) a vzťahuje sa iba na jednu právnu formu podnikania - spoločnosť s ručením obmedzeným, preto nemusí byť reprezentatívny pre ostatné formy podnikania (Belanová 2014).

The ease of doing business index sa dotýka 11 oblastí podnikateľského života. Medzi tieto oblasti zaraďujeme začatie podnikania, zaoberanie sa stavebnými povoleniami, získavanie elektriny, registrácia majetku, získanie úveru, ochrana menšinových investorov, platenie daní, cezhraničné obchodovanie, presadzovanie zmlúv, riešenie insolvenčie a regulácia trhu práce (Doing business 2017).

MATERIÁL A METÓDA

Hlavným cieľom predkladaného článku je realizovať analýzu kvality podnikateľského prostredia v krajinách Vyšehradskej skupiny. V súvislosti s hlavným cieľom sme sa zamerali na preskúmanie dosahovaných hodnôt ekonomickej slobody, globálnej konkurencieschopnosti a jednoduchosti podnikania v rámci Slovenska, Česka, Poľska a Maďarska a zároveň na ich vzájomnú konfrontáciu. V príspevku sú využité základné vedecké metódy, a to metódy pozorovania, komparácie, zovšeobecňovania, analýzy, syntézy a taktiež metódy deskriptívnej štatistiky. Pre zhodnotenie podnikateľského prostredia bol použitý Global competitiveness index, Economic freedom index a Ease of doing Business Index. Údaje boli zhromaždené v rámci časového intervalu rokov 2006 - 2017 z voľne dostupných databáz prislúchajúcich inštitúcií, konkrétne Heritage Foundation, Svetové ekonomické fórum a Svetová banka.

VÝSLEDKY A DISKUSIA

Jednotlivé dosahované hodnoty indexov sme zhromaždili do prehľadnej tabuľky 1, ktorá vypovedá o vývoji indikátorov týkajúcich sa podnikateľského prostredia krajín Vyšehradskej skupiny v sledovanom období. Následne sme analyzovali dosahované výsledky v rámci Vyšehradskej štvorky ako jednotnej skupiny.

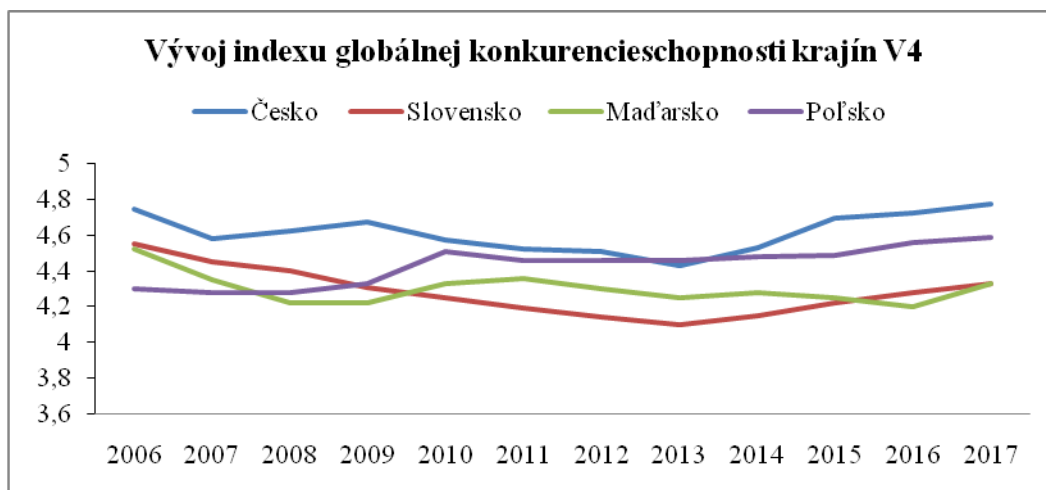
Tabuľka 1. Dosahované hodnoty indexov krajín V4 v období 2006 - 2017

	Slovensko			Česko			Maďarsko			Poľsko		
Rok	GCI	EFI	DBI	GCI	EFI	DBI	GCI	EFI	DBI	GCI	EFI	DBI
2006	4,55	69,8	37	4,74	66,4	41	4,52	65,0	52	4,30	59,3	54
2007	4,45	69,6	36	4,58	67,4	52	4,35	64,8	66	4,28	58,1	75
2008	4,40	70,0	32	4,62	68,1	56	4,22	67,6	45	4,28	60,3	74
2009	4,31	69,4	36	4,67	69,4	75	4,22	66,8	41	4,33	60,3	76
2010	4,25	69,7	42	4,57	69,8	74	4,33	66,1	47	4,51	63,2	72
2011	4,19	69,5	41	4,52	70,4	63	4,36	66,6	46	4,46	64,1	70
2012	4,14	67,0	48	4,51	69,9	64	4,30	67,1	51	4,46	64,2	62
2013	4,10	68,7	46	4,43	70,9	65	4,25	67,3	54	4,46	66,0	55
2014	4,15	66,4	49	4,53	72,2	75	4,28	67,0	54	4,48	67,0	45
2015	4,22	67,2	37	4,69	72,5	44	4,25	66,8	54	4,49	68,6	32
2016	4,28	66,6	29	4,72	73,2	36	4,20	66,0	42	4,56	69,3	25
2017	4,33	65,7	33	4,77	73,3	27	4,33	65,8	41	4,59	68,3	24

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dát z Heritage Foundation, World Economic Forum a World Bank

Vizualizované výsledky nám vypovedajú o zmenách v individuálnom vývoji indikátorov pre jednotlivé krajiny. Vývoj jednotného celku, teda priemerných hodnôt tvorených výsledkami daných krajín si rozoberieme ďalej. Z uvedeného môžeme konštatovať, že Vyšehradská skupina dosahuje priemerný index konkurencieschopnosti v hodnote 4,41; pričom najnižšiu hodnotu za sledované obdobie dosiahlo Slovensko v roku 2013 - vo výške 4,1; najvyššiu hodnotu dosiahlo Česko v roku 2017 - hodnota 4,77. V prípade indikátora vyjadrujúceho ekonomickú slobodu krajín V4 za obdobie rokov 2006 – 2017 hovoríme o priemernej hodnote vo výške 67,26. Najmenej priaznivý výsledok skupiny dosiahlo Poľsko v roku 2007, a to hodnotou 58,1. Na druhej strane sa najpriaznivejším výsledkom vyznačuje Česko v roku 2017, t.j. 73,3. Hodnoty Ease of doing business indexu predstavujú jednotlivé umiestnenia v rámci krajín V4, pričom Poľsko sa v roku 2009 umiestnilo na najnižšej priečke zo všetkých dosiahnutých umiestnení v sledovanom období, a teda hovoríme o 76. priečke rebríčka. Za paradox môžeme označiť fakt, že práve Poľsko obsadilo v rámci krajín V4 najrepresentatívnejšie umiestnenie v roku 2017, kedy sa umiestnilo na 24. priečke.

V ďalšej časti sa venujeme analýze vývoja jednotlivých indexov krajín V4 individuálne, čo nám umožnilo ich vzájomnú komparáciu. Prvým vybraným indexom je GCI index.

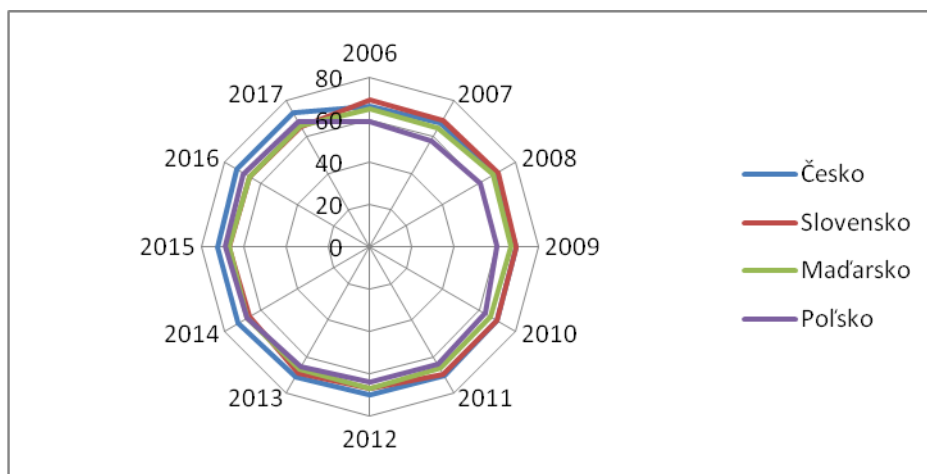
Obrázok 1. Vývoj GCI krajín V4 v rokoch 2006 – 2017

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dát z World Economic Forum

Z grafického znázornenia 1, ktoré odráža vývoj indexu GCI krajín V4, je evidentné, že členské krajiny V4 v posledných rokoch zaznamenávajú stúpajúcu tendenciu v rámci vývoja indexu GCI. Výnimkou môže byť Maďarsko, ktorého vývoj je skôr kolísavý. Spomedzi štyroch štátov V4 práve Česko dosahuje najlepšie hodnoty daného indexu. Jedine v roku 2013 si viedlo lepšie Poľsko, ktoré dosiahlo hodnotu 4,46 a Česko v tomto roku dosahuje svoje minimum, t.j. 4,43. Poľsko dosiahlo v rebríčku V4 druhú najlepšiu pozíciu, čo potvrdzuje aj pozitívny vývoj dosahovaných výsledkov, čomu mohol prispieť aj vstup do EÚ. Svoje maximum dosiahlo v roku 2017 a minimum zhodne v rokoch 2007 a 2008. Za protipól danej konfrontácie môžeme označiť Slovensko, ktoré od svojho vstupu do EÚ sleduje negatívnu tendenciu vývoja až do roku 2013, kedy dosiahlo najnižšiu hodnotu za sledované obdobie.

Index globálnej konkurencieschopnosti vyjadruje do akej miery je konkurencieschopnosť krajiny komplexný jav, ktorý sa môže zlepšiť prostredníctvom reforiem v rôznych oblastiach, ktoré ovplyvňujú produktivitu krajiny. Opodstatnenosť indexu a skóre jednotlivých krajín môže byť jedným z faktorov pri rozhodovaní investorov o realizácii projektov na danom území, pričom investor volí krajinu, kde sa podniká ľahšie. Index globálnej konkurencieschopnosti vo svojej podstate hodnotí kľúčové aspekty pre vytvorenie a udržanie zdravého podnikateľského prostredia. V tomto ponímaní, z pohľadu hodnotenia krajín V4 na základe indexu GCI môžeme konštatovať, že Česko by bolo lídrom pri rozhodovaní investorov.

Ďalším skúmaným indikátorom v rámci analýzy kvality podnikateľského prostredia krajín Vyšehradskej skupiny je index ekonomickej slobody.

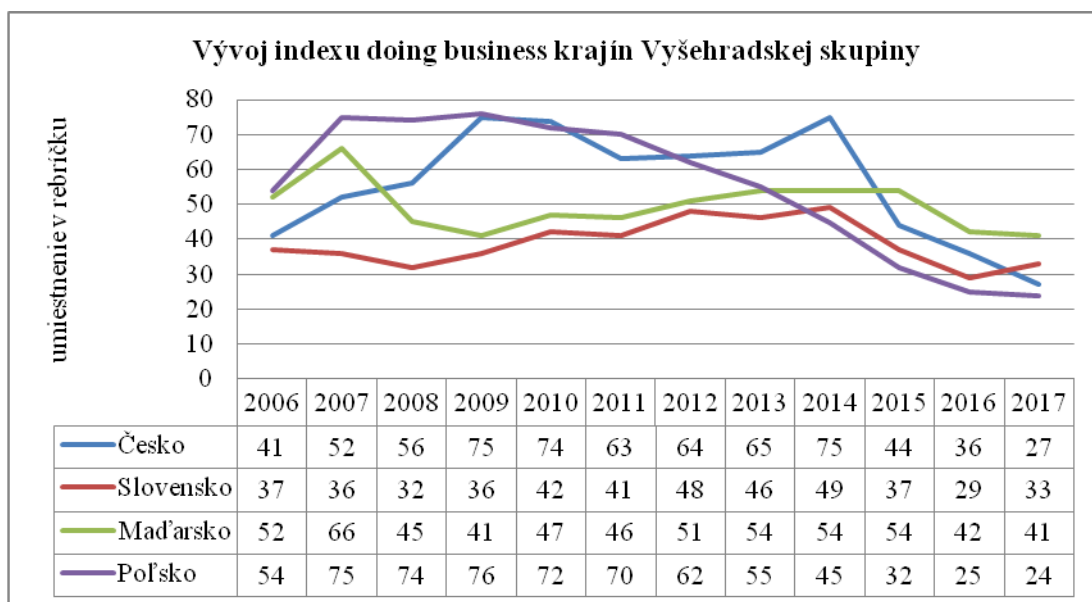
Obrázok 2. Vývoj EFI krajín V4 v rokoch 2006 – 2017

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dát z Heritage Foundation

Na základe grafického znázornenia 2 môžeme povedať, že aj v prípade hodnotenia vývoja indexu EFI je Česko lídrom spomedzi členských krajín Vyšehradskej štvorky, o čom svedčí aj dlhodobý pozitívny vývoj dosahovaného skóre. Od roku 2009, kedy sa vyrovnalo Slovensku, si Česko drží vedúcu pozíciu a hovoríme o celkovom náraste skóre o 10,39% v rozmedzí rokov 2006 až 2017. Pohľad na zaujímavú situáciu nám ponúka Poľsko, ako aj Slovensko. V prípade Poľska môžeme pozorovať jeho vzostup z koncovej pozície skupiny na druhú vedúcu priečku, aj v jeho prípade zaznamenávame stúpajúcu tendenciu dosahovaného skóre o celkovo 9 bodov oproti počiatočnému roku 2006. Protichodný pohľad nám ponúka vývoj indexu EFI Slovenska, ktoré sa z vedúcej priečky v roku 2006 dostalo na predposlednú pozíciu, ktorou sa veľmi približuje poslednému Maďarsku. V období posledných piatich rokov sledovaného obdobia evidujeme pokles o 4,4%; čomu pripadá zníženie skóre o 3 body celkového hodnotenia. V oblasti ekonomickej slobody hodnotíme Maďarsko ako najmenej atraktívnu krajinu, počas sledovaného obdobia eviduje mierne kolísanie, avšak priemerné celkové skóre sa pohybuje okolo úrovne 66.

Z porovnania výsledkov indexu ekonomickej slobody s inými štúdiami vyplýva, že prosperita jednotlivých krajín sa do značnej miery odvíja od stupňa ich ekonomickej slobody. Preskúmaním ekonomickej slobody krajín V4 je možné bádať značnú podobnosť výsledkov, ako to bolo v prípade globálnej konkurencieschopnosti krajín. Aj v tomto prípade je z hľadiska podnikateľského prostredia najviac atraktívne Česko. Najslobodnejšou krajinou sveta podľa rebríčka je Hongkong, najmenej slobodná je Severná Kórea. Okrem Hongkongu sa na popredných miestach umiestnili aj Singapur, Nový Zéland, Švajčiarsko, Austrália a Írsko.

Analýzu kvality podnikateľského prostredia krajín V4 dopĺňa Ease of doing business index, ktorého vývoj v rámci Slovenska, Česka, Poľska a Maďarska uvádzame nižšie.

Obrázok 3. Vývoj DBI krajín V4 v rokoch 2006 – 2017

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dát z World Bank

Zaoberajúc sa doing business indexom je potrebné uviesť si, že čím nižšiu číselnú hodnotu štát dosahuje, tým je jeho pozícia v oblasti podnikania atraktívnejšia, keďže sa jedná o údaj, ktorý vypovedá o umiestnení v rebríčku. Grafické zobrazenie 3 nám predstavuje odlišnú situáciu, než to bolo v prípade predchádzajúcich dvoch indexov. Na prvý pohľad je evidentné, že Slovensko si až do roku 2014, kedy ho prekonal Poľsko, udržiavalo vedúcu pozíciu, čo potvrdzujú najlepšie dosiahnuté priečky spomedzi krajín V4. Jeho najlepšie dosiahnuté umiestnenie bolo v roku 2016, kedy obsadilo 29. priečku. Po roku 2014 si naďalej udržiava relatívne atraktívne priečky. Maďarsko je ďalším štátom po Slovensku, ktoré si udržiava stabilnú pozíciu, ktorá sa počas sledovaného obdobia pohybuje v rozmedzí 41 – 54, v jednom prípade 66. Poľsko môžeme zhodnotiť ako najviac progresívnu krajinu V4 v oblasti podnikania, čo dokazuje jeho postup zo 76. miesta v roku 2009 na 24. miesto v roku 2017, pričom rozdiel činí postup o 52 miest bližšie k pozitívnemu pólu rebríčka. V prípade Česka je tiež bádaj, značný progres, je potrebné podotknúť, že počas posledných štyroch rokov si polepšilo o 48 priečok, a teda z 75. miesta sa dokázalo vyšplhať na 27. miesto v roku 2017.

Z komplexného pohľadu na vývojové trendy DBI indexu krajín V4 môžeme konštatovať, že Česko sa neosvedčilo ako atraktívna krajina pri rozhodovaní investorov o realizácii projektov v danej krajine. Zo všetkých členských krajín by v tomto prípade zavážilo dlhodobé pozitívne umiestnenie Slovenska v celkovom zostavovanom rebríčku.

ZÁVER

V článku sa venujeme komparácii kvality podnikateľského prostredia členských krajín V4 (Slovensko, Česko, Maďarsko, Poľsko) na základe troch vybratých indikátorov užšie hodnotiacich podmienky pre realizáciu podnikateľských aktivít. Prvým spomenutým je index celkovej konkurencieschopnosti (GCI) prezentovaný v rámci správy o globálnej konkurencieschopnosti vydávanej Svetovým ekonomickým fórom, ďalším je index ekonomickej slobody (EFI) realizovaný americkou nadáciou The Heritage Foundation a v neposlednom rade bol použitý index Ease of doing business (DBI) od Svetovej banky. Príspevok poskytuje pohľad na ich vývoj a identifikovaný trend vývoja v období posledných 12 rokov. Krajiny Vyšehradskej skupiny nezdierajú iba spoločný stredoeurópsky priestor, okrem geografickej polohy sú prepojené históriou, kultúrou, hodnotami, prioritami a záujmom posilňovať stabilitu v stredoeurópskom regióne. Napriek tomu sa každá z uvedených ekonomík chová ako individuálny živý organizmus, a teda je možné predpokladať aj rôznorodé podmienky pre podnikanie.

Ako vyplýva z analýzy, o Česku môžeme hovoriť ako o krajine, ktorá sa vyznačuje veľmi silným základom z pohľadu konkurencieschopnosti a ekonomickej slobody. V oboch prípadoch dosahuje najvyššie skóre spomedzi štátov V4, čo môžeme pripísať silným obchodným a vlastníckym vzťahom k ostatným krajinám Európskej Únie, pozitívne pôsobí aj jeho vysoký podiel spracovateľského priemyslu v štruktúre českej ekonomiky, ale aj dlhodobá nízka miera nezamestnanosti, či dlhodobá reálna konvergencia k vyspelým krajinám.

Slovensko je najmenej konkurencieschopnou krajinou v rámci zoskupenia V4, čo umocňuje dlhodobý negatívny vývoj dosahovaných výsledkov. Jeho vysoké dosahované skóre v rámci indikátora doing business naznačuje atraktívne podnikateľské prostredie vytvorené vládou danej krajiny. Avšak ani v tomto prípade si nedokázalo udržať svoju dlhodobu najlepšiu pozíciu z krajín V4 v rebríčku Svetovej banky. Absolútne hodnoty ukazovateľov odhaľujú slabé miesta v podobe veľkého počtu krokov v procese realizovania podnikateľského projektu, neprimerane dlhej čakacej doby alebo vysokých nákladov na jednotlivé úkony. Medzi hlavné problémy, ktoré bránia Slovensku získať si lepšie postavenie v oblasti kvality podnikateľského prostredia, zaradujeme neefektívne verejné inštitúcie, nízku vymožitelnosť práva, vysokú mieru byrokracie, klientelizmus, nepružný daňový systém, nízka transparentnosť a efektívnosť verejných výdavkov.

Pridaná hodnota článku odráža pohľad na vnímanie krajín V4 z ekonomického a podnikateľského hľadiska, ktorý nie je podmienený spoločnými charakteristikami tohto zoskupenia. Analýza podnecuje k ďalším výskumom, ktoré sa môžu v budúcnosti zaoberať inými makroekonomickými indikátormi v rámci krajín Vyšehradskej skupiny.

POĎAKOVANIE

Príspevok bol vypracovaný ako jeden z výstupov v rámci riešenia projektov KEGA 035PU-4/2016 Mikroekonómia pre manažérov-inovácia štruktúry, obsahu a spôsobu výučby predmetu, VEGA1/0139/16 Analýza determinantov a faktorov ovplyvňujúcich efektívnosť a konkurencieschopnosť subjektov hospodáriacich na pôde v Slovenskej republike, a VEGA 1/0578/18 Modifikácia metodík pre hodnotenie a manažment udržateľného rozvoja.

LITERATÚRA

- Bartalošová, E. (2015). Rating of Innovation Performance and Competitiveness of the Visegrad Four in Comparison with the EU Member States. 17th International Scientific Conference on Finance and Risk, November 23-24, 2015. Bratislava, Slovakia.
- Belanová, K. (2014). Komparácia kvality podnikateľského prostredia v krajinách Vyšehradskej štvorky s osobitným akcentom na dostupnosť finančných zdrojov. *Národohospodárske otázky*, 22 (1), 12 – 17.
- Bucher, S. (2018). The Global Competitiveness Index As an Indicator of Sustainable Development. *Herald of the Russian Academy of Sciences*, 88 (1), 44-57.
- Compton R. A., Giedeman D. C. and Hoover G. A. (2011). Panel evidence on economic freedom and growth in the United States. *European Journal of Political Economy*. 27(3), 423-435.
- De Haan, J. and Sturm, J. (2000). On the relationship between economic freedom and economic growth. *European Journal of Political Economy*. vol. 16, 215–241.
- Easton, S. T. and Walker, M. A. (1997). Income, Growth, and Economic Freedom. *The American Economic Review*. 87(2), 328-332. ISSN 0002-8282.
- Gonos, J. and Timková, V. (2017). Economic performance of the V4 countries from the global competitiveness index and gdp growth tempo. *Young Science*, 5 (2) 1-11.
- Haidar, J.I. (2012). Impact of Business Regulatory Reforms on Economic Growth. *Journal of the Japanese and International Economies*, Elsevier, 26(3), 285–307.
- Heckelman, J.C. (2000). Economic Freedom and Economic Growth: A Short-Run Causal Investigation. *Journal of applied Economic Sciences*. Vol. 3, 71–91. ISSN 1843-6110.
- Hussain, M. E. and Haque M. (2016). Impact of Economic Freedom on the Growth Rate: A Panel Data Analysis. *Economies* 4 (5).
- Ivanová, E. and Masárová, J. (2018). Performance evaluation of the Visegrad Group countries. *Economic Research – Ekonomika Istraživanja*, 31 (1), 270–289.

- Kordalska, A. and Olczyk, M. (2016). Global Competitiveness and Economic Growth: A One-Way or Two-Way Relationship? *Equilibrium-Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*, 11 (1), 121-142.
- Kotulič, R., Huttmanová, E., Kravčáková Vozárová, I. and Nagy, J. (2015). The Structural Analysis of the Sectors of Slovak Economy and Employment in Times of Global Change and the Subsequent Development. *Procedia Economics and Finance: 2nd Global conference on Business, Economics, Management and Tourism*, 30-31 October 2014, Prague, Czech Republic, 1590-1595. ISSN 2212-5671.
- Podobnik, B., Horvatic, D., Kenett, D. Y. and Stanley, H. E. (2012). The competitiveness versus the wealth of a country. [online]. [cit. 22. júla 2018]. Dostupné z: <https://arxiv.org/abs/1209.2813v1>
- Schwab, K. (2011). *The Global Competitiveness Report 2011-2012*. Geneva: World Economic Forum. ISBN 978-92-95044-74-6. [online]. [cit. 22. júla 2018]. Dostupné z: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_Report_2011-12.pdf.
- The Heritage Foundation (2018). About The Index. [online]. [cit. 22. júla 2018]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/about>

*Príspevok z medzinárodnej vedeckej korešpondenčnej konferencie EAEP 2018, 21. – 23. október 2018 (Prešov, Slovenská republika).

KONTAKTNÁ ADRESA

Mgr. Viera Ivanková, Fakulta Manažmentu, Prešovská univerzita v Prešove, Konštantínova 16, 080 01 Prešov, Slovenská republika; e-mail: viera.ivankova@smail.unipo.sk

Mgr. Roman Novotný, Fakulta Manažmentu, Prešovská univerzita v Prešove, Konštantínova 16, 080 01 Prešov, Slovenská republika; e-mail: roman.novotny@smail.unipo.sk